

Az SZTE ÁJTK díjazottja, Prof. Dr. Várady Tibor vajdasági könyveinek szegedi bemutatóján jártunk

2020. október 19.

„Mi történt Écskán?” – dokumentumregény egy bánági ügyvédi dinasztia irattára alapján címmel jelentette meg kötetét Prof. Dr. Várady Tibor. Az SZTE ÁJTK Cívus Academicus Honoris Causa-díjazottja, a Közép-európai Egyetem professor emeritusa szerkesztésében, az Igazságügyi Minisztérium és a Vajdasági Jogász Egylet gondozásában 2020-ban Újvidéken látott napvilágot a „Délvidéki (vajdasági) magyar jogászok. A Monarchiától a titói korszak végéig” című kötet. A szerzővel műveiről Dr. Révész Béla, az SZTE ÁJTK Politológiai Tanszék, docense beszélgetett.

Cikk nyomtatás

Link küldés

Tetszik 0

Tweet

Egy éven belül kétszer is köszönthették a Szegedi Tudományegyetemen *Prof. Dr. Várady Tibort*, a Középeurópai Egyetem nemzetközi jogi tanszékének professzorát az Magyar Tudományos Akadémia Szegedi Akadémiai Bizottsága székházának dísztermében.

Az SZTE ÁJTK díja

Első alkalommal. 2019. október elején az SZTE Állam- és Jogtudományi Kara Tanácsának döntése nyomán Cívus Academicus Honoris Causa-díjat adott át a kar vezetése Várady professzornak. *Prof. Dr. Görög Márta*, az SZTE Állam- és Jogtudományi Kar dékánja a díj átadásakor kifejtette, hogy Várady Tibor kiemelkedő szakmai és tudományos életműve elismeréseként, az újvidéki és a szegedi jogi kar közötti együttműködés elősegítéséért, támogatásáért, valamint az SZTE ÁJTK-val fennálló szoros szakmai és intézményi kapcsolatáért érdemelte ki a kar kitüntetését.

Egy évvel később, 2020. szeptember 18-án az adott alkalmat köszöntésére, hogy a 91. Ünnepi Könyvhét egyetemi rendezvényeinek keretében kerülhetett sor Várady Tibor új szerzői és szerkesztői könyveinek bemutatására. A korábban született szerzői kötet bemutatójára az eredeti tervek szerint már 2020 tavaszán várták volna az érdeklődőket, de akkor a Covid-19 meghiúsította az eseményt. 2020 őszén azonban, a változatlanul veszélyes körülmények ellenére, a szigorú intézkedések betartása mellett sikerült megrendezni az ünnepi eseményt. Öröm az örömben, hogy az elmaradt tavaszi bemutató így kiegészülhetett az időközben megjelent másik könyv méltatásának lehetőségével is.

Mi történt Écskán?

Várady Tibor legújabb, most bemutatott könyve, a „*Mi történt Écskán?*” című a Fórum Könyvkiadó gondozásában 2019-ben jelent meg. A 180 oldalas mű pontosan azt nyújtja, amit műfaji önmeghatározása ígér: „dokumentumregény”.

A kötet a jogtudós saját családja, édesapja és nagyapja ügyvédi irathagyatékából született, ezek olvastán egyszerre szembesülhetünk a régmúlttal, a közelmúlttal és a jelennel. A perekből megmaradt akták, dokumentumok adják a történetek alapját, amelyet a szerző gazdag szépirodalmi eszköztárát megcsillantva, nem ritkán humorral, íróiával is átítatva nyújt át az olvasónak.

„Amikor az ember látja ezeket a történeteket – mondta a szerző –, akkor néha úgy érzem, hogy amikor már leperogtek azok az igyekvések, hogy megnyerni a pert, akkor ami ott marad még, hogy mit is csináltak ezek a kis emberek. Hogy a Kunity Béla halat sikkasztott, mert 1910-ben el akart vinni a moziba egy halásznőt, és akkor nyílt meg Becskereken a mozi, és ezért beperelte a gróf. Nos ezekhez a dolgokhoz nem kell fikciót hozzátenni, és én a tényeken nem is változtatok.”

A gyakori impériumváltások megpróbáltatásaival küszködő vajdasági falu, a Becskerektől mintegy tíz kilométerre fekvő Écska hétköznapijai, és bennük, a háromnyelvű pereskedések tarka sora játszódik a szemünk előtt, amely jogviták a Belgrád, Bécs és Budapest háromszög behatárolta területen esnek meg, középpontjukban Bánsággal. A könyv a bánságiakról, vajdaságiakról szól, akik ott élnek, ahol sűrűn változtak ugyan a körülmények, de a problémák mintha mégis ugyanazok lennének. Errefelé gyakoriak az utcanév- és szoborcserék, nem veszélytelen az egyik, majd a másik nyelv használata, az „izgatás” szinte megszokott vádpontja a büntetőeljárásoknak, az iparosok pedig időnként a magasröptű témák világában szárnyalnak. Ami pedig a túlélésben inspirálja e vidék lakóit, az – Várady Tibor szavaival – „*a múltra támaszkodó jelen*”.

Közismert, hogy nem előzmények nélküli a kötet, hiszen egy trilógia harmadik részéről van szó. Az előző kötetek – „*Zoknik a csilláron, életek hajszálon*” (2017), „*Libatoll és történelem*” (2018) – ugyancsak a három generáció gazdag jogász hagyatékából táplálkozik, ennek nyomán pedig reményünk lehet a sorozat folytatására is.

A vajdasági jogászokról

A dokumentumregény jogi és irodalmi kettős műfajához képest a bemutatásra került másik kötet jóval szakmaibb jelleget mutat. A „*Délvidéki (vajdasági) magyar jogászok*” című, a Vajdasági Magyar Jogász Egylet gondozásában Újvidéken 2020-ban megjelent kötet tanulmányai három korszakra összpontosítanak. Az első a Monarchia időszaka, melynek elemzése távlatba helyezi a későbbi fejleményeket. Legtöbb teret a két következő időszak kapott – az első világháború végétől a második világháború végéig terjedő, majd a titói korszak. „*A kutatás arra a tényre is ráébredtett – hívja fel a figyelmet előszavában a szerkesztő Várady Tibor –, hogy tűnőben vannak az adatok, és ez hangsúlyozottan vonatkozik egy kisebbség történelmére. Az értékmegőrzés érdekében is fontos volt tehát megszervezni ezt a kutatást.*”

A kötet megjelentetését és magának a kutatásnak az elindítását Trócsányi László igazságügyi miniszterként kezdeményezte, de a szegedi egyetem Állam- és Jogtudományi Karának professzoraként is feladatának tekintette a munka támogatását. Amint a könyv ajánlójában felhívta rá a figyelmet: „*Nincs emberi civilizáció jog nélkül, nemzeti kultúra saját jogi kultúra nélkül. E kötet izgalmasan és hitelesen mutatja be a délvidéki magyar jogászok elvitathatatlan érdemeit abban, hogy a mindig változó körülmények között ez a nemzetrész is megőrizze – méghozzá magas fokon – sajátos magyar identitását.*”

Talán a kötet címéből is kiérezhető némi bizonytalanság a történelmi és földrajzi régió megnevezését illetően. Ennek eloszlatására talán nem felesleges idézni Várady Tibor ide vonatkozó pontosítását: „*A Délvidék kifejezés magyar eredetű, de nem a mai Vajvodina/Vajdaság területét jelölte. A Monarchia alatt inkább földrajzi megjelölésként használták, egy széles területet jelzett, Fiume is Délvidékhez tartozott. Tehát nem a Délvidékből lett Trianon után a Vajdaság. A második világháború alatt a mai Vajdaság egy része (Bácska) került magyar hatalom alá. Ekkor hivatalos használatba került a Délvidék megjelölés, és 1941-ben hivatalos magyar*

rendeletekben is szó esik Délvidékről. De ez a Délvidék sem a mai Vajdaság volt, hanem azok a területek, melyek 1941-ben magyar fennhatóság alá kerültek, tehát Bácska, Baranya, Muraköz. (Bánát és Szerémség nem tartozott ehhez a Délvidékhez.) Ma, ha nem is hivatalos megjelölésként, de sokan használják a Délvidék szót a Vajdaság megfelelőjeként.”

A tizennégy tanulmány szerzői – Beretka Katinka, Dévavári Zoltán, Dudás Attila, Józsa László, Letsch Endre, Losoncz Alpár, Lovasi Latincsi Zsolt, Matijević Zolna, Mészáros Zoltán, Mezei Zsuzsanna, Nyilas Mihály, Priboj Potrebic Vesna, Šarkić, Srđan, Szakállas Zsolt – a legkülönbözőbb szempontok alapján teszik vizsgálatuk tárgyává a Délvidék különféle korszakainak jogászság-történetét. Ami mégis összetartja a szerteágazó látásmódokat, megközelítéseket és gondolatokat, az annak a ténynek a belátása, hogy a kisebbségi öntudat fenntartásában az értelmiség szerepvállalásának kiemelkedő a jelentősége, az igazságügyben, a közigazgatásban, vagy az ügyvédség soraiban működő jogász közösség tagjaira pedig megkerülhetetlen felelősség hárul ennek a feladatnak az ellátásában. Dévavári Zoltán megfogalmazásában: „a beilleszkedési kényszerpálya keretei között, a kisebbségi közösség-szervezésben, legyen az akár politikai, akár kulturális, kiemelkedő, sőt, döntő szerepe volt a jogásztársadalomnak”.

A jogászképzés gyakori változásai, a jogászok politikai szerepvállalása, a magyar jog szaggatott kontinuitása, visszatérése majd eltűnése, a joggyakorlat változásai, a magyar nyelv jogi nyelvként használata, a jogszabályok kisebbségi nyelveken való megjelentetése, mind olyan kutatási témák, amelyek önmagukban történő vizsgálatán túl egyértelműek rávilágítanak ezeknek a kérdéseknek társadalmi, történeti, politikai meghatározottságára. És mivel ez a földrajzi régió az elmúlt másfél évszázadban csak kivételképpen élhette meg a békés építőmunka nyugalmát, ezért a vajdasági magyar kisebbség, benne a jogásztársadalommal is ezeknek a nagy változásoknak fordulatoknak kiteve élte meg ezt a korszakot. Ezért van különös fontossága, hogy a történelem forrásaiban könnyen elkallódó információk, adatok, feledésbe menő események megóvása, megmentése – különösen a kisebbségek esetében – különösen felelősségteljes feladat. Ehhez jelentős hozzájárulás a tanulmánykötet.

„A Várady családnak a története az a délvidéki magyarságnak, ezen belül is talán a délvidéki magyar értelmiségnek a sűrített összefoglalása, kifejeződése. Ez az a család, amely a délvidéki magyarság túléléséért, megtartásáért, magyarként való megmaradásáért nagyon sokat tett” – méltatta Várady Tibor tevékenységét diszdoktorrá avatásakor Martonyi János, korábbi külügyminiszter. Ennek megállapításnak igazolása látszódik az ünnepi könyvhéten bemutatott két új kötetben is.

SZTEinfo
Fotó: Ú. I.

Cikk nyomtatás

Link küldés

Tetszik 0

Tweet

